

Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels

VERSLAG OVER 1963

(Uitgebracht in de jaarlijkse algemene ledenvergadering van
23 februari 1964 te Amsterdam)

Ook tijdens de uitzonderlijk strenge winter van 1963 is weer gebleken hoezeer het Nederlandse volk meeleeft met de vogels en bereid is daarvoor zo nodig ook financiële offers te brengen. Evenals in 1956 werden zelfs vliegtuigen en helicopters gebruikt om hongerende vogels op afgelegen plaatsen op te sporen en van voedsel te voorzien.

Niet minder belangrijk echter is ongetwijfeld de individuele activiteit van vele landgenoten, die door het strooien van voedsel in de tuinen beslist duizenden vogels hebben gered, die van hun natuurlijke voedselbronnen verstoken waren.

Het heeft sommige leden verdrotten, dat de naam van onze vereniging bij vele gevoerde acties niet vaker werd genoemd. Onze vereniging maakt echter deel uit van het Comité „Wintervoeding van Vogels”, waarin de grote landelijke verenigingen die zich bezig houden met bescherming van dieren, van vogels of van de natuur in het algemeen, zeer nauw samenwerken. Het lijkt ons dan niet juist om gezamenlijk beraamde en uitgevoerde activiteiten te gebruiken om de aandacht op uitsluitend de eigen vereniging te richten. Tenslotte gaat het om de vogels in nood en geen hongerende *roerdomp* of *blauwe reiger* zal er zich om bekommeren, namens wie hem het visje wordt toegeworpen dat zijn leven kan redden.

Dat er ondanks alle inspanning zware verliezen zijn geleden, bleek in het op deze strenge winter volgende broedseizoen, waarin weliswaar de stand van de trekvogels niet opvallend afweek van andere jaren, doch voor vele standvogels een sterke teruggang moest worden vastgesteld. Het opvallendst was dit verschil b.v. bij *blauwe reiger* (standvogel) en *purperreiger* (trekvoegel), waarvan de eerste een sterke teruggang vertoonde, terwijl voor de *purperreigers* wellicht zelfs vooruitgang mocht worden geboekt. Dat deze nauw verwante soorten toch klaarblijkelijk nog sterk uiteenlopende voedselbehoeften hebben, bleek vooral ook uit de broedresultaten, die voor de *blauwe reiger* beslist slecht waren (veel sterfte van jongen in de nesten, waarschijnlijk door voedselgebrek), terwijl ze voor de *purperreiger* verheugend goed waren.

Wordt er bij de wintervoeding nauw (en zeer nuttig) samengewerkt met verwante organisaties, de „nazorg”, dus het propageren en bevorderen van beschermingmaatregelen als de nood der vogels niet meer zo opvallend is, doch juist extra inspanning moet worden opgebracht om de vogels de kans te geven zich van geleden verliezen te herstellen, is o.i. zeer typisch een taak van onze vereniging. Vandaar dat b.v. het ophangen van nestkasten extra werd gepropageerd en dat aan de bewaking van

broedterreinen aanzienlijk méér geld werd uitgegeven, dan in voorgaande jaren.

Was er voor een aantal soorten een duidelijke vermindering van de aantallen vast te stellen, het is vrijwel zeker dat zonder de in de winter uitgevoerde individuele en collectieve voeracties de verliezen veel groter zouden zijn geweest. Dat overigens plaatselijk sterke verschillen kunnen optreden, die door het voorafgaande niet worden verklaard, blijkt wel uit mededelingen uit Friesland, waar een sterke teruggang van de *meerkoet* werd vastgesteld, terwijl deze soort (naar wij meenden dankzij de wintervoeding) in het westen des lands zich redelijk had gehandhaafd, in tegenstelling tot b.v. de *waterhoentjes*, die ook in het westen opvallend schaars bleken te zijn geworden.

Gelukkig heeft de natuur een enorme veerkracht. En als wij er door onze activiteiten in kunnen slagen, de overlevenden van een strenge winter een ongestoord broedseizoen te verzekeren, zullen de gedunde gelederen betrekkelijk snel worden aangevuld. Dat dit niet altijd binnen onze macht ligt, vervult ons met zorg. De sterk verzwakte reigerstand heeft zich in 1963 niet kunnen herstellen, vrij zeker door voedselgebrek. Dit was waarschijnlijk een gevolg van vissterfte tengevolge van de strenge en langdurige vorst, doch wij vragen ons af, of niet de vervuiling van onze binnenwateren er oorzaak van is, dat ook deze visstand zich niet in een natuurlijk tempo kan herstellen. Zoals ook de ongetwijfeld zware verliezen die vele roofvogels leden, worden verergerd door andere invloeden die reeds vóór deze winter een sterke vermindering van de roofvogelstand hebben veroorzaakt.

Derhalve is het zeer verheugend te mogen vaststellen, dat de verdraagzaamheid, die wij in het vorige jaarverslag bepleitten ook in jagerskringen, waar zij vroeger wel eens ontbrak, in ruime mate aanwezig blijkt te zijn.

Samenstelling van het bestuur

De onverbidde dood heeft ons in 1963 zeer zware slagen toegebracht. In september verloren wij de heer H. H. Buisman, die tot kort voor zijn overlijden lid was van het dagelijks bestuur en daarna als lid van het hoofdbestuur nog zeer intensief met het welzijn der vereniging bezig was. In november moesten wij ook de heer J. Drijver afstaan, wiens betekenis voor de vogelbescherming te veelomvattend is, om hier in enkele woorden te kunnen schetsen.

De plaats van de heer Drijver in het dagelijks bestuur der vereniging is inmiddels ingenomen door de heer J. Albers te Westzaan. Ir. J. H. van der Burgt vervult thans de functie van honorair secretaris, de heer F. A. C. M. van Hasselt die van honorair penningmeester.

In de vergadering van 23 februari 1963 werden de heren J. Albers, H. H. Buisman, Prof. Dr. D. Bakker, Dr. Ir. J. E. Carrière en Dr. M. F. Mörzer Bruijns herkozen als leden van het bestuur.

Ledental der vereniging

Aan het eind van het verslagjaar had de vereniging 9.214 leden, onder wie 2.594 jeugdleden. Het aantal van hen, dat tevens is geabonneerd op

Het Vogeljaar bedroeg precies 4.350, onder wie 929 jeugdleden. Heeft dus van de volwassen leden ruim 51 pct. een abonnement op het tijdschrift, van de jeugdleden is dit ongeveer 35 pct, waarbij dient te worden bedacht dat veel van de jeugdleden zo jong zijn, dat zij beslist nog niets aan het tijdschrift zouden hebben.

Ten opzichte van 1962 betekent het aantal van 9.214 een winst van 205 leden. Als wij echter bedenken, dat in 1962 in totaal 1295 (1961:1012) nieuwe leden werden ingeschreven, volgt hieruit onverbiddelijk dat 1090 leden moesten worden afgevoerd wegens bedanken of overlijden. En vooral, dat nog steeds het ledental vrijwel stationair is. Want hoewel wij ons uiteraard verheugen over de stijging, deze is nog steeds veel te gering om aanleiding tot tevredenheid te geven. Wij moeten herhalen, dat een aantal van tenminste 10.000 volwassen leden noodzakelijk is om de vereniging ook financieel een gezonde basis te geven.

Ten aanzien van de jeugdleden dient te worden bedacht, dat het verloop daaronder, door het bij jongeren vaak snel veranderen van de belangstelling voor een bepaalde liefhebberij, altijd betrekkelijk groot zal blijven. Dit blijkt b.v. ook uit het verloop bij de jeugdbonden voor natuurstudie, die toch een veel sterkere binding met hun leden hebben.

Verheugend is, dat de contributies der leden met f 5.585,39 aanzienlijk méér stegen dan de toeneming van het ledental zou doen verwachten. Dit is ongetwijfeld te danken aan de bereidheid van velen, om hun bijdrage vrijwillig te verhogen. Dit leidt tot een stijging van de gemiddelde contributie, die overigens, helaas, nog geen gelijke tred houdt met de algemene stijgingen van lonen en prijzen.

Met klem dringen wij er nogmaals bij onze leden op aan om, door propaganda in eigen familie- of vriendenkring, te helpen ons ledental te vergroten. Het spreekt vanzelf, dat ook onzerzijds naar nieuwe propaganda-mogelijkheden wordt uitgezien.

Tijdschrift Het Vogeljaar

De elfde jaargang van dit tijdschrift had een omvang van 212 blz. Het juni-nummer was vrijwel geheel gewijd aan de gevaren die de roofvogelstand bedreigen. In het Kerstnummer werd, in prettige samenwerking met de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie, speciale aandacht gevraagd voor de bescherming van het waterwild. Het verheugt ons, dat het tijdschrift steeds op de overeengekomen datum kon verschijnen. Het aantal abonnementen via onze vereniging zowel als in het algemeen vertoonde weer een verblijdende stijging, die zich inmiddels alweer krachtig heeft voortgezet. Het lijkt veelbelovend voor de toekomst, dat vooral veel nieuwe jeugdleden zich op „Het Vogeljaar” abonneren.

Teleurstellend is, dat elk jaar een aantal lezers meent het abonnement niet te moeten voortzetten, doch dit pas doet blijken als een kwitantie voor het leesgeld wordt aangeboden en dan nog *zonder* de in het begin van het jaar reeds ontvangen nummers terug te zenden. Het gevolg is, dat we dan vaak zich later aanmeldende nieuwe lezers niet aan een complete jaargang kunnen helpen. Deze nummers kosten ons bovendien geld, zonder dat er enige ontvangsten tegenover staan, hetgeen bij levering tegen kostprijs natuurlijk ernstige bezwaren oplevert.

Het verwondert ons voorts, dat nog betrekkelijk velen die, wellicht uit sleur, zelfs niet de minimum-contributie van f 5,— per jaar betalen, wel gebruik maken van de aanzienlijke reductie die onze leden op deze abonnementen genieten. Het bestuur meent, dat deze reductie voortaan uitsluitend kan worden gegeven aan volwassen leden die tenminste f 5,— per jaar en aan jeugdleden die tenminste f 2,— per jaar bijdragen.

De prijsstijgingen, ook van drukwerk, maken het onvermijdelijk dat de zeer lage abonnementsprijs voor onze leden (f 2.75 per jaar voor zes nummers) met ingang van 1965 moet worden verhoogd. Voor 1964 zullen wij trachten de prijsstijging door een wat bescheidener uitvoering en omvang op te vangen, tenzij vrijwillige extra-bijdragen dit overbodig maken. Het mag ongetwijfeld als een compliment voor de inhoud worden beschouwd, dat een toenemend aantal bibliotheken, ook in het buitenland, het tijdschrift in zijn verzameling wenst op te nemen. Het is spijtig, dat wij aan hun verzoeken om ook oude complete jaargangen te zenden, niet uit eigen voorraad kunnen voldoen.

Een gevoelig verlies was het zeer plotselinge overlijden van de heer A. K. J. Mulder, die sinds november 1958 deel uitmaakte van de redactiecommissie. Het verheugt ons dat zijn echtgenote bereid bleek zijn plaats in de redactie in te nemen.

Jeugdtijdschrift VOGELS

In de verschijning van ons jeugdtijdschrift *Vogels* ontstond een betreunswaardige achterstand. Deze is inmiddels ingelopen en wij vertrouwen dat ook voor dit blad, waarvoor zowel uit de kring der jeugdleden zelf als uit de onderwijswereld een verblijvende belangstelling bestaat, een regelmatigere verschijning mogelijk zal blijken. De heer J. Overmaat zijn wij zeer erkentelijk voor zijn medewerking aan de redactie.

Uitgaven der vereniging

De reeds in het vorige jaarverslag aangekondigde wandplaten met gekleurde afbeeldingen van vogels, waarvan de uitgave mogelijk werd door nauwe samenwerking met de Royal Society for the Protection of Birds, kwamen in november gereed en werden even enthousiast ontvangen, als de eerste twee platen. Bijna verbluffend was de grote vraag naar de verkleinde reproducties (31 x 21 cm) van deze platen, die wij vooral op aandrang uit onderwijskringen lieten vervaardigen. Deze vraag was zo groot, dat wij de R.S.P.B. moesten verzoeken een gedeelte van de voor hen bestemde oplage, waarop gelukkig nog geen tekst was gedrukt, hier te mogen houden, omdat wij reeds binnen zes weken uitverkocht waren.

Het blijkt voor het onderwijs zeer aantrekkelijk te zijn dat leerlingen van de platen, die de wand van het klasselokaal sieren en in de les worden behandeld, tegen geringe prijs deze verkleinde reproducties kunnen bestellen ter illustratie van eigen werkschrift of dictaat-cahier.

Wij vertrouwen dat deze uitgave zal bijdragen om vooral onder de jeugd belangstelling voor de vogelwereld te wekken.

Ook onze gekleurde prentbriefkaarten worden nog veel besteld en wij

hopen dat het mogelijk zal zijn de serie binnenkort aan te vullen met een 12-tal nieuwe afbeeldingen.

Voor 1964 werd weer een Vogelbeschermingskalender uitgegeven, waarvan de oplage juist toereikend bleek te zijn. Een batig saldo ter grootte van f 2.395,42 kon worden gereserveerd voor aankopen ter vergroting van het Weidevogelreservaat „De Reef”. Gaarne danken wij hen, die foto's voor reproductie beschikbaar stelden, voor hun medewerking aan het wel-slagen van deze kalender. Overigens zou de jury het op prijs stellen, als méér fotografen door inzending van goede foto's een gevarieerder keuze mogelijk zouden maken.

De serie met onze medewerking door de Europese Fono Club uitgegeven grammofoonplaten met vogelgeluiden kon niet worden uitgebreid, wegens het ontbreken van voldoende kwalitatief goede geluidsopnamen. Liever dan het kwaliteitsniveau te verlagen, hebben wij even gewacht. Het ziet er thans naar uit, dat nog in de loop van dit jaar drie nieuwe platen aan de serie zullen kunnen worden toegevoegd. Een klankbeeld, dat de Royal Society for the Protection of Birds over het hier vrij onbekende reservaat „Minsmere” uitgaf, vond ook hier nog een verrassende aftrek, die het voortduren van de belangstelling voor dit soort platen bewijst.

Samenwerking met anderen

Opnieuw werd nauw en prettig samengewerkt met de Royal Society of the Protection of Birds. Secretaris Philip E. Brown is inmiddels opgevolgd door Peter J. Conder. Deze was reeds als assistent-secretaris bij deze activiteiten betrokken, zodat voortzetting van de nuttige samenwerking mag worden verwacht.

In Nederland werden contacten onderhouden met de Ministeries van Justitie, van Landbouw en Visserij en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Dat wij bij deze contacten steeds een meer dan zuiver ambtelijke belangstelling voor ons werk mochten vaststellen, stemt tot grote voldoening.

Ook met plaatselijke en regionale vogelwachten, wier aantal voortdurend groeit, zowel als met verwante organisaties is er een nuttige en prettige samenwerking. Het bleek o.a. mogelijk sommige uitgaven der vereniging met een bescheiden winstmarge voor de betrokken organisaties, voor doorverkoop beschikbaar te stellen, hetgeen vooral sommige penningmeesters zeer waarden.

Nauw contact met radio en pers resulteerde o.a. in een elftal radio-uitzendingen waarin de naam en het werk der vereniging werden genoemd en soms ook naar haar uitgaven werd verwezen. Eén ervan betrof medewerking aan het bekende programma „Nature News” van de British Broadcasting Corporation, dat onder redactie staat van Dr. Bruce Campbell. Hoeveel belangstelling er voor deze radiouitzending bestaat blijkt telkens uit de zeer vele verzoeken om nadere gegevens die ons, vaak reeds enkele minuten na zo'n uitzending bereiken. Ook in de pers wordt herhaaldelijk aandacht voor ons werk gevraagd en in toenemende mate worden wij ook vooraf geraadpleegd, teneinde onjuiste of onvolledige mededelingen te voorkomen.

Bij contacten met de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging ont-

moetten wij een verheugend begrip voor onze pleidooien voor meer verdraagzaamheid voor de roofvogels. Een nader, gezamenlijk beraad over hun verontrustende achteruitgang wordt voorbereid. *Het is prettig te kunnen constateren dat in deze kring de waardering voor de „kromsnaveis” verblijdend is toegenomen. Ongetwijfeld heeft beter inzicht in de taak van de roofvogel in de natuurlijke samenleving hier in belangrijke mate toe bijgedragen. Dit bleek ook heel duidelijk op de conferentie over de roofvogels, die in maart 1963 in Cambridge werd gehouden, doch waar overigens feiten aan het licht kwamen, die ons ook ten aanzien van de toekomst der roofvogels in Nederland met zorg vervullen.

Fonds Bescherming Zeldzame Vogels

Aan het Fonds Bescherming Zeldzame Vogels kon een bedrag van nagenoeg f 1000,— aan giften en rente worden toegevoegd. Doordat echter een reeds toegezegde subsidie van eveneens f 1000,— voor uitbreiding van ook voor onze trekvogels belangrijke reservaten in Zuid-Spanje werd uitbetaald, zou het saldo nagenoeg gelijk zijn gebleven, ware het niet, dat voorts een bedrag van f 273,42 voor de bouw van ooievaarsnesten werd bijgedragen.

Deze *ooievaars* hadden een zeer teleurstellend broedseizoen. Er werden 56 jongen grootgebracht, hetgeen slechts 5 meer is dan het dieptepunt van 1960. Het aantal door paren bewoonde nesten bedroeg zelfs maar 33, wat minder is dan ooit tevoren. Nu zijn sterke schommelingen, ook in een bloeiende populatie, normaal. Wellicht mogen zelfs dit jaar weer iets betere resultaten worden verwacht. Maar op langere termijn zien we toch het beeld van een weliswaar golvende, maar toch duidelijk neergaande lijn, die het ergste doet vrezen voor de toekomst. Toch menen wij, dat de zorg voor solide nesten althans de achteruitgang enigszins remt, zodat het zin heeft, daarmee voort te gaan. Onze inspecteur de heer G. Petter verleende weer met zeer veel enthousiasme en door rijke ervaring steeds toenemende kundigheid medewerking en advies bij herstel of bouw van ooievaarsnesten op een aantal plaatsen, die daarvoor geschikt leken. Hoewel de achteruitgang van de *lepelaar*, die vaak in één adem wordt genoemd met de *ooievaar*, wellicht minder opvallend is, zien wij toch met belangstelling uit naar de resultaten van een onderzoek naar de oekologie van deze soort, dat het R.I.V.O.N. op ons verzoek ter hand zal nemen en waarvoor wij een financiële bijdrage uit het Fonds Bescherming Zeldzame Vogels hebben toegezegd.

Excursies

Het excursieprogramma is in het afgelopen jaar geheel afgewerkt kunnen worden. Negen van de elf tochten werden begunstigd door het mooiste denkbare weer. Wel is het vanzelfsprekend, dat men met een groot gezelschap dat aan een tijdschema gebonden is, nogal eens details moet

* Inmiddels werd op initiatief van K.N.J.V. en Vogelbescherming op 7 maart 1964 een Nationaal Beraad over de Roofvogelstand gehouden, waar jagers, jachttopzichters, vogelbeschermers en vogelkundigen aan deelnamen.

missen, maar ook de „grote lijnen” kunnen veel vreugde geven en schijnen gewaardeerd te worden. In totaal hebben ruim 920 deelnemers, voor- gelicht door kundige vogelmannen, van natuur en vogels genoten.

Rond 115 deelnemers aan de excursie naar Texel hadden op 27 april voor de laatste keer het voorrecht de heer Drijver als leidsman over zijn eiland te mogen volgen. Dijkgraaf G. de Kruiff uit Buren en de heer J. W. C. Entrop van het Staatsbosbeheer verzorgden de (vrijwel ver- regende) tocht langs de Linge, waaraan de „détails” *blauwborst*, *roer- domp* en *woudaapje* helaas ontbraken. De heer Entrop had meer „wil” van zijn werk met het organiseren van de excursies naar de Biesbosch, waar op twee achtereenvolgende dagen onder wilde (maar prachtige) weers- omstandigheden, in totaal ruim 115 deelnemers een onvergetelijke indruk kregen van dit gebied. De heren Boot en Kouwen, leiders van de Schou- wen-Duiveland-excursie, toonden ons de schatten van hun vogeleiland bij glashelder weer. Ook aan de bestuursleden, de heren Albers, Kluyver en Brouwer komen veel woorden van dank toe voor het leiden van de ex- cursies naar resp. de weidevogels van de Zaanstreek, omgeving Arnhem met toelichting nestkastonderzoek, het waterwild van Oostelijk Flevol- and en de ganzen van Friesland. Tijdens de tocht naar het Verdronken Land van Saeftinge droeg regen bij tot het waarmaken van de voor- spelling dat dit de zwaarste tocht van het jaar zou worden. Het voor- genomen bezoek aan „De Beer” moest worden afgelast door de inmiddels vergevorderde vernietiging van dit eertijds unieke vogelparadijs. In plaats daarvan werd een geslaagde tocht naar Oostvoorne gemaakt.

N.B. Ter informatie moge dienen, dat het bestuur van mening is dat het organiseren en maken van excursies niet mag leiden tot extra uit- gaven ten laste van de vereniging. Ook het afgelopen jaar werd aan deze stelregel de hand gehouden.

Bewaking broedterreinen

Het doen bewaken van broedterreinen en pleisterplaatsen (voedselgebie- den) is een van de voornaamste doelstellingen van „Vogelbescherming”. Wij prijzen ons gelukkig een aantal mannen „in het veld” te hebben, die met hart en ziel hun voor de vogelbescherming zo uitermate belang- rijke werk in weer en wind verrichten. Tijdens aan hen gebrachte bezoe- ken en uit de door hen na afloop van het broedseizoen ingestuurde rap- portjes, bleek dat over het algemeen gesproken kan worden van een gunstig verlopen broedseizoen 1963; ook de aantallen van de aan hun zorgen toevertrouwde vogels waren niet minder dan in voorgaande jaren. Bepaald slechte berichten kwamen echter binnen over *roerdomp*, *dodaars*, *waterhoen*, *winterkoning* (plaatselijk), *ijsvogel*, *steenuil* en *blauwe reiger*. Op een verzoekschrift aan de Minister van O. K. & W., om de *blauwe reiger* in de jaren 1963 en 1964 geheel beschermd te verklaren, werd gun- stig beschikt, nadat uit een door het RIVON gehouden onderzoek ge- bleken was dat de populatie van deze vogelsoort, vergeleken bij 1962, teruggelopen was tot ongeveer 55 % en dat ook het broedseizoen 1963 on- gunstig was geweest voor deze soort.

In de Zaanstreek zijn vijf door de vereniging betaalde wakers, die daar

in het broedseizoen toezicht uitoefenen op het naleven van de Vogelwet. Verder is ook de Zaanse Vogelwacht steeds zeer op haar hoede in deze streek, die een van de rijkste en belangrijkste broedgebieden voor weidevogels in West Europa is. Bijzondere vermelding verdient het bezit dat de vereniging daar aan het verwerven is en dat in verslagjaar aangroeide van 15,5 ha per 31 december 1962 tot bijna 45 ha per 31 december 1963. De bedreiging van dit uiterst belangrijke gebied door uitbreiding van industrie, steden- en wegenbouw is zó groot, dat uw bestuur meent een dringende oproep om bijdragen voor uitbreiding en veiligstelling van het vogelreservaat — een oproep die zich geheel aansluit bij de noodkreet van de Vogelbeschermingswacht „Zaanstreek” — te mogen richten tot al degenen, die zich werkelijk interesseren voor dit gebied en mede willen werken om door geldelijke bijdragen de strijd tegen dit gevaar te steunen en voor de vogels gunstig te doen verlopen (in tegenstelling tot „De Beer”, die kortelings verslonden werd door bull-dozers, draglines, zuigercutters e.d.). Zoals elders reeds werd medegedeeld, zullen deze bijdragen van dubbele waarde zijn daar het Rijk een subsidie verstrekt van 50 pct. van het te besteden bedrag. Bij voldoende blijken van belangstelling voor deze actie zal in de komende lente een excursie door dit gebied worden georganiseerd. In de provincie Groningen draagt de vereniging bij tot het bewaken van de Punt van Reide. Op de aangrenzende Dollardslikken (pleisterplaats en voedselgebied van steltlopers en waterwild) heeft de vereniging jacht gepacht over een oppervlakte van 725 ha. In de Kop van Overijssel wordt door drie mannen toezicht gehouden: op Kampereiland met polder Mastenbroek, omgeving van Vollenhove en de „Weerribben” bij Oldemarkt.

Voor de Eempolders heeft de vereniging een waker in Nijkerk. In de provincie Utrecht is voor Botshol en het Loosdrechtse Plassengebied bewaking voorzien. In Noord- en Zuid-Holland heeft de vereniging medewerkers voor of draagt bij tot het bewaken van „De Putten” (vogelreservaat aan de binnenzijde van de Hondsbossche Zeewering), de Balgzandschorren, de Vlaardingse Vlietlanden en de Ackersdijkse Plassen. Dit laatste gebied is, zoals bekend, eigendom der vereniging, betaald uit de „Olvehpot”. Verder is de jacht gepacht op een gedeelte van het Hollandsch Diep. Op Schouwen-Duiveland is de Koudekerkse Inlaag bewaakt en voor de helft ($\pm$ 27 ha) gepacht door de vereniging. Op de andere helft onder vinden wij bij de bescherming van dit hoogst interessante vogeloord alle medewerking van de plaatselijke pachters. Buitendijkse gronden bij het Sloe (Kaloot) aan de zuidkust van Zuid-Beveland worden vanuit Borssele bewaakt. Ook de bewaking van het Verdrongen Land van Saeftinge is in de beste handen.

Tot zover een summier overzicht betreffende de broedterreinen en pleisterplaatsen waar de vereniging de vleugels over spreidt, waar mogelijk in samenwerking met plaatselijke vogelbeschermingswachten en dergelijke organisaties, pachters, eigenaren of officiële instanties. Ook met vuurtorenwachters en gezagvoerders van de lichtschepen worden prettige contacten onderhouden in verband met de vogeltrek.

Uit het bovenstaande moge blijken dat de activiteit der vereniging zich niet bepaalt tot bindingen met ministeries en andere overheidsinstanties; tot contacten met besturen van organisaties en verenigingen op natuur-

beschermingsgebied in het algemeen en vogelbescherming in het bijzonder; tot correspondentie met uitgevers, drukkers, kunstenaars en tal van personen in binnen- en buitenland die op het gebied van vogelbescherming en wat daarmee in de ruimste zin verband houdt, een min of meer vooraanstaande positie bekleden.

Het is wel van belang de aandacht nog te vestigen op het volgende: over het algemeen geldt dat allerlei broedgebieden onder geleide bezocht kunnen worden, doch laat het voor geen vogelbeschermer een teleurstelling zijn dat er enkele uitzonderingen zijn die deze regel bevestigen. Uitsluitend ter wille van de rust en het behoud van enkele zeldzame en/of bedreigde soorten is in sommige gevallen de toegang tot de broedplaatsen streng verboden voor iedereen. Als voorbeelden noemen wij: Iepelaarkolonies en het eiland Griend van „Natuurmonumenten”. Voor onze Ackersdijkse Plassen geldt hetzelfde; het zou er gauw met de absoluut vereiste rust gedaan zijn als dit reservaat voor bezoek werd opengesteld. Voor reservaten als „De Putten” (Natuurmonumenten) en de Koudekerkse Inlaag geldt om dezelfde redenen dat het betreden ervan verboden is, ook voor fotografen. Dat hieraan door de bewakers streng de hand gehouden wordt heeft tot gevolg dat de gevleugelde bewoners van deze reservaten zich hoegenaamd niets aantrekken van hetgeen er gebeurt op de verkeerswegen die vlak langs de terreinen lopen en van waar men de vogels op zeer korte afstand kan waarnemen — ook tijdens het broeden — mits men niet „ongewoon” doet.

Tenslotte nog dit: wij horen wel eens de vraag stellen: „Wat wordt ons geboden voor onze bijdragen; wat krijgen wij er voor terug”. Wat U er voor terugkrijgt...? In geld uitgedrukt is het niet veel — ook al is voor leden de reductie op de prijzen van allerlei uitgaven van de vereniging niet onbelangrijk; ook al is er de mogelijkheid tot deelname aan excursies. Belangrijker echter lijkt ons de voldoening op hoog niveau mede te werken aan het verwezenlijken van een ideaal: aan het behoud van de in Europa in het wild levende vogels. Hiermede wil niet gezegd zijn, dat Uw persoonlijke zorgen voor de vogels in Uw omgeving als „laag niveau” worden beschouwd. Hetgeen door de bewakers (en niet alleen de ónze!!) wordt gedaan, hetgeen door plaatselijke en regionale vogelbeschermingswachten wordt gepresteerd en hetgeen U persoonlijk aan wintervoeding of het ophangen van nestkastjes doet: het zijn even veel schakels in een steeds sterker wordende keten-van-maatregelen die ons aller vogels wil beschermen en in stand houden. Uw vereniging is één van de zes samenwerkende organisaties die het Comité „Wintervoeding van Vogels” vormen; Uw vereniging is één van de precies honderd organisaties die deel uitmaken van de overkappende organisatie die „Contact-Commissie voor Natuur- en Landschapsbescherming” heet. De kracht van een keten wordt bepaald door de zwakste schakel; dat een ieder naar beste kunnen en vermogen bijdrage zijn (haar) schakel te versterken! Werkt allen mede Uw vereniging naar groter bloei te stuwten. Zij die na ons komen zullen er U dankbaar voor zijn!!!

De financiën

Op de voor 1963 opgestelde begroting was rekening gehouden met een

nadelig saldo van f 14.790,—. Daarbij waren, naar goed gebruik, de inkomsten wat krap en de uitgaven wat ruim getaxeerd en gehoopt werd, dat het tekort in de praktijk nog wel wat zou meevallen. Inderdaad is het tekort beneden die raming gebleven, doch met slechts ruim f 1.000,—, want het werkelijke nadelige saldo heeft f 13.703,85 bedragen.

Dit is vooral een gevolg van de aanzienlijke stijging der algemene onkosten, die waren begroot op f 48.715,— doch in werkelijkheid f 57.463,24 beliepen. Een verschil reeds derhalve van bijna f 9.000,—. Deze niet te voorziene stijging werd vooral veroorzaakt door de algemene prijsstijgingen, alsmede door hogere uitgaven voor salarissen. Ook voor bewaking moest méér worden uitgegeven, dan was begroot.

Daar staat tegenover dat, zoals reeds terloops werd vermeld, de contributies vrij aanzienlijk hoger waren, dan in 1962 en daardoor het voor deze post begrote bedrag met ruim f 4.000,— overtroffen.

Zeer hoge eisen werden aan de financiën gesteld door een aantal aankopen ter vergroting van het Weidevogelreservaat de Reef. In totaal konden aan dit reservaat vier percelen, met een gezamenlijke oppervlakte van 26.65.42 ha worden toegevoegd, waarmee een bedrag van f 91.500,— was gemoed. Omdat op korte termijn een vrij aanzienlijk bedrag aan rijkssubsidie voor deze aankopen mocht worden verwacht, werd besloten een kortlopende lening ter onmiddellijke financiering van deze aankopen aan te gaan, waarop inmiddels al enige aflossing kon plaats vinden. Wij vertrouwen dat de reacties der leden op ons verzoek om een extra bijdrage voor dit reservaat, die tot nu toe verheugend gunstig zijn, algehele aflossing op korte termijn mogelijk zullen maken en dat het misschien zelfs mogelijk zal zijn een bescheiden reserve te vormen, omdat aanbiedingen van percelen grond in dit gebied vaak zeer plotseling min of meer uit de lucht komen vallen.

Uiteraard is het tekort van f 13.700,— op een totaal aan inkomsten en uitgaven van ruim f 70.000,— een probleem, dat het bestuur met zorg vervult. Temeer, omdat ook voor 1964 een tekort wordt begroot, van omstreeks f 13.000,—. Daar staat tegenover, dat bij begroting van laatstgenoemd bedrag in belangrijke mate reeds rekening kon worden gehouden met prijsstijgingen en loonrondes, die omtrent de jaarwisseling van kracht werden. Bovendien menen wij dat, o.a. dankzij niet genoeg te waarderen hulp van enkele leden die zich hiervoor beschikbaar stelden, op de bureaunkosten nog wat kan worden bezuinigd. Tenslotte gelieve men te bedenken, dat weliswaar de nadelige saldi ten laste van de kapitaalrekening moeten worden gebracht, doch dat daar ook de opbrengst der beleggingen, alsmede binnenkomende giften en legaten rechtstreeks op worden geboekt, zodat er van interen, gelukkig, geen sprake is. Dit neemt niet weg, dat het bestuur met alle kracht blijft streven naar een sluitende jaarrekening. Een van de voorwaarden hiervoor is echter, het moet hier herhaald worden, stijging van het ledental (en daardoor van de opbrengst aan contributies) tot tenminste 10.000 volwassen leden.

Wij mogen hier wel even citeren uit een brief van een onzer trouwe leden, die schreef: „Daar ik voor het werven van drie leden in het verloop van ongeveer drie maanden eigenlijk geen moeite behoefde te doen, wil ik met deze bezigheid nog wel wat doorgaan”. Ons lid vervolgde: „In aanmerking genomen de geringe kosten van het lidmaatschap, de vele bij-

zonder aantrekkelijke excursies en de altijd zo interessante jaarvergadering moet dit mogelijk zijn. Elk lid heeft toch onder zijn kennissen wel lieden, die interesse hebben voor alles wat de natuur betreft en uit die natuurminnaars is allicht één nieuw lid te maken." En hij besluit o.a. met: „overigens moet ieder die overweegt lid van de vereniging te worden niet in de eerste plaats de vraag stellen: „Wat krijg ik ervoor?“, maar: „Welk ideaal, welk goed doel dien ik ermee?“ Hier behoeft toch, dunkt ons, niets meer aan te worden toegevoegd dan dat verdere mogelijkheden worden uitgewerkt om deze ledenwervingsactiviteiten van de zijde van het secretariaat krachtig te steunen.

Moge hier nog vermeld worden, dat in 1963 aan erfenissen en legaten een bedrag van f 3.189,71 werd ontvangen. Voorts bleek dat een onzer leden de vereniging voor één derde tot erfgenaam van zijn nalatenschap had benoemd, welk deel naar schatting omstreeks f 25.000,— zal bedragen. Een ander lid, dat ook bij zijn leven reeds onschatbaar veel voor de vogelbescherming had gedaan, bleek ons een legaat van f 25.000,— te hebben toebedacht. Het bestuur meent in de geest der betrokkenen te handelen door deze bedragen, wanneer zij binnen afzienbare tijd worden uitbetaald, te reserveren voor aankopen ter vergroting van het Weidevogel-reservaat de Reef.

Aan giften (behalve eerder genoemde die nadrukkelijk bestemd waren voor het Fonds Bescherming Zeldzame Vogels) werd een bedrag van f 647,80 ontvangen (in 1962 was dat f 694,35). Aan contributies ineens kwam binnen een bedrag van f 1.505,— hetgeen f 430,— méér is dan in het voorafgaande jaar.

Een ernstig knelpunt voor een vlotte en doeltreffende afwikkeling der door het secretariaat te verrichten werkzaamheden is nog steeds de zeer gebrekkige huisvesting. Er worden thans besprekingen gevoerd die, wanneer zij tot een bevredigend resultaat zouden leiden, daarin voor een lange reeks van jaren afdoende verbetering zullen brengen. Meer mogen wij hierover thans niet zeggen, dan dat wij de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland zeer erkentelijk zijn voor het aanbod van onderdak op een harer bezittingen (dat wij weliswaar hebben moeten afwijzen, omdat de hiervoor genoemde mogelijkheid aanzienlijk aantrekkelijker is), doch dat getuigde van medeleven met onze problemen, dat wij bijzonder op prijs hebben gesteld.

Gaarne willen wij hier onze grote waardering uitspreken voor de toewijding en herhaaldelijk méér dan normale inspanning van onze administrateur, de heer J. B. Heger en van mevr. M. A. van Schrevendijk-Bijl, die niet alleen de gehele boekhouding en ledenadministratie verzorgden, maar bovendien de werkzaamheden, verbonden aan de verzending der bij de vereniging verkrijgbare uitgaven.

Rest ons tenslotte te vermelden, dat de boeken en bescheiden zijn gecontroleerd door de Nederlandse Accountants-Maatschap en akkoord werden bevonden. Namens de kascommissie gaf de heer P. Brommersma ter vergadering uitdrukking aan zijn instemming met en waardering voor het gevoerde financiële beleid.

J. G. Kooiman,
J. J. Zweeres,
secretarissen.